

C M R U

วารสารวิจัย
ราชภัฏเชียงใหม่

CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

ประจำปีี่ 13 ฉบับที่ 2 เมษายน - กันยายน 2555

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

ประจำปีี่ 13 ฉบับที่ 2 เมษายน - กันยายน 2555

ISSN 1513-8410

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิที่กลั่นกรองผลงานทางวิชาการวารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีที่ 13 ฉบับที่ 2

รศ.ดร.ธเนศ

ศรีวิชัยลำพันธ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.จักรภพ

วงศ์ละคร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อ.ดร.กรรณิกา

เจิมเทียนชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รศ.ดร.วรรณวดี

มัลล้าพอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.ดร.ประพันธ์

ธรรมไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.สนิท

สัตโยภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผศ.ดร.ปทุมรัศมี

นาคนิศฐา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผศ.ดร.ชวิศ

จิตรวิจารณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผศ.สงวนศรี

วรรณสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อ.ดร.จิตติมา

กัตัญญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บรรณาธิการ

ผศ.มนตรี

ศิริจันทร์ชื่น

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อ.ดร.จิตติมา

กัตัญญ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผศ.วิไลลักษณ์

กิตินุตร

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.นครินทร์

พริบไหว

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

น.ส.ศิริพร

ริพล

รักษาการหัวหน้าสำนักงานสถาบันวิจัยและพัฒนา

น.ส.ณัฐชยาน์

สมาเกต

นักวิจัย

น.ส.กรทอง

ลีสุวรรณ

นักวิจัย

นายปรัชญา

ไชยวงศ์

นักวิชาการคอมพิวเตอร์

น.ส.กรรณิกา

ชาซง

นักวิชาการเงินและพัสดุ

นางพิมพ์พรณ

สุญ โย

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

นายชัชวาล

สุวรรณคำ

เจ้าหน้าที่ธุรการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14 เลขที่ 202 ถ. โชนา ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์/โทรสาร 0-5388-5950

ข้อความหรือข้อคิดเห็นในวารสารนี้เป็นของผู้เขียนมิใช่ความรับผิดชอบของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คำนำ

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ความรู้ งานวิจัย งานวิชาการและงานวิทยานิพนธ์ของคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และสถาบันการศึกษาอื่นๆ ตลอดจนนักวิจัยทั่วไป มีการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ประจำเดือนตุลาคม-เดือนมีนาคม และเดือนเมษายน-เดือนกันยายน) ดำเนินการเผยแพร่โดยจัดส่งให้สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบัน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานการอุดมศึกษา และหน่วยงานวิจัยต่างๆ การตีพิมพ์ต้นฉบับที่เสนอขอลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อนหรือไม่อยู่ระหว่างเสนอขอลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น และต้องผ่านการประเมินกลั่นกรองให้เห็น และตรวจแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ การนำต้นฉบับไปตีพิมพ์ใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และเจ้าของต้นฉบับก่อน ผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความต่างๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ในฉบับนี้เป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เวลาการดำเนินการอยู่ในช่วงเดือนเมษายน-กันยายน 2555 วารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัย 13 เรื่อง มีความเด่น 3 ด้าน คือ บทความเรื่องที่ 1-7 มีความเด่นด้านการพัฒนาการเรียนการสอน บทความเรื่องที่ 8-10 มีความเด่นด้านนวัตกรรมการทำสื่อ และบทความเรื่องที่ 11-13 มีความเด่นในด้านการวิจัยพัฒนาท้องถิ่น

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ขอขอบคุณนักวิจัยทุกท่านที่ส่งบทความวิจัย มาลงในวารสาร และหวังว่าบทความดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในแวดวงวิชาการที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณาธิการ
วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

สารบัญ

การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่	1
รศ.ดร.เกตุมณี มากมี	
ผลการใช้ชุดการเรียนการสอนจริยธรรมเชิงบูรณาการในรายวิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา	15
รศ.ดร.พรหทัย ตัณจิตานนท์	
การศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ ออดิโอ-อาร์ทิกิวเลชันโมเดล เพื่อพัฒนาการออกเสียงเสียดแทรกในกลุ่มนักศึกษาไทย	35
อ.อัมพวรรณ อิ่มเอมทรัพย์, อ.ดร.พนิตา กุลศิริสวัสดิ์ และอ.ดร.อัญชลี จันทร์เสม	
องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง	53
อ.สำเนา หมั่นแจ่ม	
รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	71
อ.จักรปรุพห์ วิชาอัครวิทย์	

<p>ปัจจัยที่มีผลต่อการยกเลิกรายวิชาเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552</p> <p>นางกัญญาภัค เมธีวัฒนากุล และนายราชันย์ จันทร์เที่ยง</p>	89
<p>ผลต่างที่เท่ากันในชุดของลำดับ</p> <p>รศ.ประสิทธิ์ กิจจนศิริ</p>	105
<p>การสร้างสรรค์รูปแบบลักษณะตัวละครการ์ตูนโดยใช้อัตลักษณ์ล้านนา</p> <p>นางสาวระรินทร์ โรจนวัฒนาวุฒิ</p>	115
<p>การพัฒนาสารคดีวิถีทัศน์สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงาน ชนเผ่าลาหู่ ในอำเภอเมืองเชียงใหม่</p> <p>นายธนพันธ์ ไชยแก้ว</p>	131
<p>สื่อสารคดี เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ</p> <p>นางสาวธีรยา ชมพुरาษฎร์</p>	145
<p>การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนในผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ กรณีศึกษา: กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน</p> <p>ผศ.มานพ ชุ่มอ่อน</p>	155
<p>การจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่ลุ่มน้ำยม จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p>อ.สุรศักดิ์ นุ่มมีศรี และคณะ</p>	169
<p>การศึกษาสถานะการดำเนินงานของเมืองน่าอยู่ เทศบาลตำบลแม่วิม อำเภอแม่วิม จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>นายชูเชิด ปวนปินตา</p>	185

**สื่อสารคดี เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
เกิดความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

**A Documentary for Local People in Amphur Pai, Mae Hongson Province, for
The Realization of Awareness of The Conservation of Eco-Tourism Locations**

นางสาวธีรยา ชมภูราษฎร์

documentary production which use the negative representation to achieve a positive result and to find the level of satisfaction after watching the documentary. The sample are local people in Pai and tourists. The tools of the research are the documentary media; Keb Pai...Mai Hai Plean Pai, a questionnaire for general information, the evaluation from the experts and a questionnaire about satisfaction with the documentary. The statistic is analyzed by percentage, average and standard deviation.

The result showed that documentary is able to raise realization of the conservation of eco-tourism locations in local people in Pai to a high standard. The awareness of the tourists is also at a high level. It means that the tourists have more awareness than local people. The media development has an efficiency at good level from the experts. And the level of satisfaction after watching the documentary in local people in Pai is high at a level and in the tourists, which means that more local people are satisfied with the documentary than the tourists.

บทนำ

การท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายเป็นทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ ปายเป็นเมืองที่สงบเงียบมีวัฒนธรรม ประเพณีและธรรมชาติที่สวยงาม รวมทั้งผู้คนมีอัธยาศัยไมตรีอันดี ด้วยความเป็นเอกลักษณ์นี้ ปายได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสสมณต์เสน่ห์ในเมืองเล็กๆ แห่งนี้ จากสถิติการท่องเที่ยวของอำเภอปายในปี พ.ศ.2549-2550 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 42.29 และในปี พ.ศ.2553 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากเดิม 219,325 คน เพิ่มขึ้น 8.09% ซึ่งเป็นการเพิ่มทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยวคนไทย และชาวต่างชาติ (<http://thairecent.com/Business/2011/917165/>) ทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง สร้างงาน สร้างอาชีพเพื่อรองรับคนจำนวนมาก การอุปโภคบริโภคจึงเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น ทำให้คนในท้องถิ่นเริ่มย้ายถิ่นฐานออกนอกเมือง และคนต่างถิ่นเข้ามาแทนที่ แล้วปรับเปลี่ยนที่ดินบ้านเรือนเป็นร้านค้าและรีสอร์ท ทำให้เกิดการเสื่อมถอยของชุมชน นับว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง (<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=149153>) ประกอบกับรัฐและองค์กรในระดับท้องถิ่นพยายามขยายและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยนำตัวเลขทางเศรษฐกิจมาเป็นเกณฑ์แสดงถึงความเจริญของพื้นที่ “...คั้งที่ท่านวิทยากร ดร.นาท ศัฒทวิรุฬห์ เคยอธิบายไว้ว่า การเพิ่มของประชากร (Population Growth) และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี (Economic and Technological Advancement) ปัจจัยทั้งสองนี้ถือเป็นตัวเหตุสำคัญแห่งปัญหา ทำให้เกิดผลตามมา 2 ประการ คือ ทำให้ทรัพยากรหมดสิ้นไป (Resource Depletion) กับ การเกิดมลภาวะ (Pollution) ทั้งหลาย เช่น เกิดสภาพดิน น้ำ อากาศเสียและเป็นพิษ ทัศนียภาพเสียไปเสียงอึกทัก เป็นต้น...” (สมาคมนักประชากรไทย, 2540 : 393)

สิ่งที่เกิดขึ้นกับการบริโภคของคนในสังคมที่เชื่อมโยงกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยตรง สิ่งทีกล่าวมานั้นนับว่าเป็นปัญหาที่ยังต้องหาทางแก้ไข มิได้เป็นเพียงปัญหามนพื้นทีเล็กๆเท่านั้น แต่เป็นปัญหาเดียวกันที่เกิดขึ้นทั่วโลก ในสิ่งที่ไม่ได้รับความสนใจนั้นมิใช่การทำให้สังคมดีขึ้น แต่การทำความเข้าใจในด้านการบริโภคอย่างมีจิตสำนึกทีตระหนักถึงผลกระทบ อันเลวร้ายจากปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางการลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และปฏิบัติตามแนวทางร่วมกันนั้นสามารถลดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงการแย่งพื้นที่ทำกินของคนในชุมชนได้ โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักจากคนที่อาศัยในพื้นที่ให้เกิดความรักในถิ่นฐานของตนให้มีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม เข้าใจปัญหาผลกระทบและต้องลดหรือแก้ไขปัญหานั้นร่วมกัน มิได้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เป็นเสมือนคังคักกล่าวทีว่า คนทั่วไปจะปฏิเสธการมองในบางสิ่งบางอย่าง (The Refuse) เพราะความไม่คุ้นเคย หรือปฏิเสธความคุ้นเคย (The Familiar) ภาพคุ้นเคยชินตามักไม่ได้รับความสนใจจากคน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่วนหนึ่งทำได้ทั้งการถ่ายภาพและภาพยนตร์ (Photographic and Cinematic) (รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2546)

เนื่องจากแนวความคิดในการสร้างความตระหนักนั้นจำเป็นต้องอาศัยความสนใจและแรงจูงใจเป็นสำคัญ ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์สารคดีจากโฆษณาหลายเรื่องทีสร้างความตระหนัก แต่การผลิตสารคดีไม่สามารถดูซ้ำได้บ่อยเหมือนโฆษณา การกล่าวถึงปัญหาซ้ำๆ เพื่อย้ำให้ผู้ชมเข้าใจถึงปัญหา และเกิดความตระหนัก เพื่อเป็นการแก้ไขหรือลดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงการแย่งพื้นที่ทำกินระยะยาวในอนาคต สารคดีนี้เป็นการผลิตสารคดีในด้านลบ เพื่อให้ได้ผลด้านบวก การถ่ายทอดปรากฏการณ์ทีเกิดขึ้นตามความจริงซึ่งไม่มีผู้ใดทำได้ดีไปกว่ากล้องบันทึกภาพซึ่งจะสามารถสะท้อนเหตุการณ์ทีเกิดขึ้นด้วยวิธีการผลิตสารคดี จากการศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมทีเกี่ยวข้องกับสื่อสารคดีทำให้ทราบถึงความเหมาะสมทีสามารถนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ และคาดว่าในปัจจุบันเป็นสื่อทีสามารถดึงดูดความสนใจ และสามารถเข้าใจง่าย เนื่องจากสารคดีได้เห็นทั้งภาพ และได้ยินเสียง สามารถจัดเก็บได้ทั้งในระบบวีดิและวีซีดี ง่ายในการเผยแพร่ งานวิจัยทีผ่านมานั้นพบว่ามีการศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวทีมีต่อชุมชน แต่ยังไม่พบงานวิจัยใดทีมีเครื่องมือหรือสื่อทีสร้างความตระหนักและรับรู้ผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการผลิตสื่อทีผ่านมาไม่มีผู้ใดกล้าทีจะทำสื่อในด้านลบต่อสถานที่ท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทีจะศึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อสารคดี เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมในการดูแลสิ่งแวดล้อมนั้นจะเกิดขึ้นมาได้ต้องมีความตระหนัก ดังนั้นต้องแก้ปัญหจากจุดเล็กๆ ก่อน ซึ่งก็คือชุมชน ดังนั้นต้องสร้างความตระหนักให้กับผู้ที่อาศัยในท้องถิ่นก่อน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและมีความเห็นทีตรงกันว่าจะช่วยรักษาท้องถิ่นของตนให้คงเอกลักษณ์ไว้ได้ อย่างไร จึงผลิตสารคดีทีมีความยาวประมาณ 10 นาที ซึ่งไม่นานเกินไปและไม่ยาวจนเกินไป และการเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างก็เลือกใช้กับกลุ่มทีอยู่ในวัยทำงานแล้ว เพราะ “...การใช้กลุ่มตัวอย่างในวัยทำงานคืออายุระหว่าง 18-60 ปี ซึ่งมีความพร้อมทีจะสร้างประโยชน์ให้สังคมได้เต็มที่ และยังสามารถนำความรู้ทีได้มาอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดีต่อไปในอนาคตตามทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ 8 ขั้นตอนของอีริคสัน...” (บรรพจน์ โนแก้ว, 2548 : 73) และเพื่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรวางแผนในการพัฒนาชุมชน การท่องเที่ยวเปรียบเสมือนดาบสองคม หากเราเข้าใจ และมีการเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการที่ดี ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวนี้อาจเกิดน้อยลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อผลิตสื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจภายหลังการรับชมสื่อสารคดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิจัย การผลิตสื่อสารคดี เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ทำกรวิจัยประกอบด้วยประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปาย โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยใช้ตารางสุตรจำแนกกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970 : 886-887) และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อมัลติมีเดียจำนวน 3 ท่าน โดยกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอำเภอปาย เพื่อการพัฒนาสารคดีให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม
2. ผลิตสื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. ประเมินประสิทธิภาพของสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญ
4. ให้กลุ่มตัวอย่างชมสื่อสารคดี
 - 4.1 ประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 100 คน
 - 4.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปาย จำนวน 100 คน
5. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความตระหนักและแบบประเมินความพึงพอใจภายหลังชมสื่อสารคดี
6. วิเคราะห์ประสิทธิภาพ ความเหมาะสม ความตระหนัก และระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ แปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของสื่อสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนการใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. วิเคราะห์ความตระหนักในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. สื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เรื่อง “เก็บปาย..ไม่ให้เปลี่ยน (ปาย) ไป” สามารถสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น ต่อกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอปาย อยู่ในระดับมาก คือเท่ากับ 3.97 และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอปาย อยู่ในระดับมาก คือเท่ากับ 4.44
2. สื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เรื่อง “เก็บปาย..ไม่ให้เปลี่ยน (ปาย) ไป” จากการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี คือเท่ากับ 4.37
3. ความพึงพอใจจากการรับชมสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เรื่อง “เก็บปายไว้...ไม่ให้เปลี่ยน (ปาย) ไป” ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอปาย อยู่ในระดับมาก คือเท่ากับ 4.04 และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอปาย อยู่ในระดับมาก คือเท่ากับ 3.97

การอภิปรายผล

จากการผลิตสื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เรื่อง “เก็บป่า...ไม่ให้เปลี่ยน (ป่า) ไป” สามารถสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอป่า และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอป่าได้มาก ประสิทธิภาพของสื่อสารคดีอยู่ในระดับดี และผลการศึกษาความพึงพอใจหลังชมสารคดีของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอป่า และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอป่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. จากการผลิตสื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เรื่อง “เก็บป่า...ไม่ให้เปลี่ยน (ป่า) ไป” สามารถสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอป่า อยู่ในระดับมาก คือเท่ากับ 3.97 และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอป่า อยู่ในระดับมาก คือเท่ากับ 4.44 ซึ่งมีการตรวจสอบสื่อสารคดี โดยอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาและเทคนิค ส่งผลให้สื่อสารคดีมีประสิทธิภาพสามารถสื่อความหมายและสร้างความตระหนักให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ดังคำกล่าวที่ว่าความตระหนัก หมายถึง สภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความสำนึกของบุคคลที่มีการรับรู้ความรู้สึกหรือเคยมีความคิด ความปรารถนา การรับรู้เกิดขึ้น และเมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทำให้เกิดความตระหนักขึ้นมาได้ ความตระหนักจึงเป็นเรื่องของการตื่นตัวทางจิตใจ ต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ (พรจักรี มณีนาถ, 2545 : 15) สิ่งเร้าที่สร้างความตระหนักเรื่องของการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ก็คือสื่อสารคดีนั่นเอง

2. การพัฒนาสื่อสารคดี สร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีประสิทธิภาพจากการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านอยู่ในระดับดี คือเท่ากับ 4.37 ทั้งนี้เพราะการเล่าเรื่องราวของสื่ออย่างเหมาะสม การวางโครงสร้างของเนื้อหาชัดเจน สามารถให้ความรู้ และสร้างความตระหนัก ทำให้เกิดคุณค่าและแรงจูงใจในการพัฒนาตัวเองของประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถเปลี่ยนทัศนคติที่มีจากเดิม จากเรื่องราวในสารคดี เรื่อง “เก็บป่า...ไม่ให้เปลี่ยน (ป่า) ไป” ทั้งนี้เนื่องจากสารคดีสามารถสื่อเรื่องราวและเนื้อหาประกอบรวมกับเทคนิคทางภาพและเสียง ทำให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ตามหลักของงานสารคดีที่ ม.ล.เสริมแสง พันธุมสูตร (อ้างอิงจาก วนิดา บำรุงไทย, 2545 : 7-11) กล่าวว่า สารคดีที่ผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นมีเจตนาที่จะเสนอสาระที่เป็นจริง ตามข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นจริง เพื่อให้ผู้ชมได้รับความรู้ ความคิด ความกระจำง แต่ในขณะที่ผู้ผลิตก็ต้องสร้างสรรค์ผลงานของตนเองอย่างมีศิลปะ มีวิธีการเสนอเรื่องให้เกิด “รส” เสมือนหนึ่งผู้ชมมีส่วนร่วมรู้ในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้นๆ เพื่อก่อให้เกิดความบันเทิงใจ หรือความประทับใจ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจภายหลังการรับชมสื่อสารคดี สร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ความพึงพอใจหลังจากการรับชมจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอป่า มีค่าเฉลี่ยรวม 3.97 อยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามา

ท่องเที่ยวในอำเภอปาย มีค่าเฉลี่ยรวม 4.44 อยู่ในระดับมาก สมพงษ์ เกษมสิน (อ้างถึงใน นริษา นราศรี, 2544: 28) ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลจะเกิดความพึงพอใจได้นั้น จะต้องมีการจูงใจ” ได้กล่าวถึงการจูงใจว่า “การจูงใจเป็นการชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยมีมูลเหตุความต้องการ 2 ประการ คือ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจ” ทั้งนี้อันเนื่องมาจากการพัฒนาและออกแบบสื่อสารคดี เรื่อง “เก็บปาย...ไม่ให้เปลี่ยน (ปาย) ไป” ได้อาศัยหลักการออกแบบสื่อและการวิเคราะห์ผู้รับสารจากทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ จึงทำให้สื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการผลิตสื่อสารคดีสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยการศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ แนวคิดความตระหนัก ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ทฤษฎีความพึงพอใจ และการผลิตสื่อสารคดี ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการผลิตสารคดีสั้นเพื่อสร้างความตระหนักกับสาธารณชน เป็นการนำเสนอในด้านลบเพื่อให้ได้ผลในด้านบวก โดยการนำเสนอความจริงที่เป็นปัญหาเพื่อให้สะกิดใจผู้ชมสารคดี ซึ่งผลที่ได้คือ ประชาชนในท้องถิ่นมีความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นน้อยกว่านักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากสารคดีที่นำเสนอเป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ แต่รวมปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายๆ ด้านเอาไว้ จึงสร้างความตระหนักน้อยกว่านักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบอยู่แล้ว ในขณะที่เดียวกันประชาชนในท้องถิ่นมีความพึงพอใจกับสื่อสารคดีมากกว่านักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาของสารคดีสะท้อนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนในท้องถิ่นประสบอยู่ ส่วนนักท่องเที่ยวมีความคุ้นเคยกับสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่เคยไป และมีปัญหาแบบเดียวกันจึงไม่เป็นเรื่องแปลก เป็นภาพปกติของสถานที่ท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรเพิ่มระยะเวลาในการนำเสนอ และสร้างสารคดีปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องๆ ไป เช่น เรื่องมลภาวะทางน้ำ มลภาวะทางเสียง มลภาวะทางอากาศ

1.2 ควรมีการเพิ่มบทบรรยายภาษาอังกฤษ เพื่อการสร้างความตระหนักให้กับกลุ่มชาวต่างชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาไปสู่สื่ออื่นๆ ต่อเนื่องจากเรื่องนี้

2.2 ควรมีพัฒนารูปแบบของสื่อให้มีความเป็นสากลเพื่อนำไปสู่เชิงพาณิชย์

เอกสารอ้างอิง

- กว่าจีน บางคมบาง (นามแฝง). “จากปายมาถึงหลวงพระบาง ฉันเห็นอะไร...”, พฤศจิกายน 2550. <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=149153>. (28 พฤษภาคม 2555)
- นริษา นราศรี. การศึกษาความพึงพอใจของบทรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2544.
- นักประชากรไทย, สมาคม. การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2540. พิมพ์ครั้งที่ 3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 20-21 พฤศจิกายน 2540 : 393. (รายงาน)
- บรรพจน์ โนแก้ว. การออกแบบสารสนเทศร่วมกับการจัดการสื่อสำหรับนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่. เชียงใหม่ : การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- ผู้จัดการ. “คนไทยเที่ยวในประเทศโตกว่า 17% ปายจีนอันดับหนึ่ง-เชียงใหม่รั้งที่ห้า”, สิงหาคม 2554. <http://thairecent.com/Business/2011/917165/>. (9 กันยายน 2554)
- พรจักษ์ มณีนาถ. ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม. นักสร้าง สร้างหนัง หนังสือ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการภาพยนตร์และภาพนิ่ง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- วนิดา บำรุงไทย. สารคดี กลวิธีการเขียนและการวิจารณ์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536.
- เสริมแสง พันธุ์สุด (ม.ล.). การเขียนสารคดี. ในเอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 6 (การเขียนสำหรับครู). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539.
- Yamane, Taro. *Statistics : An Introductory Analysis*. 2d ed. ToKyo : John Weatherhill, Inc, 1970.

บทปริทัศน์

สื่อสารคดี เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดความตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

โดย อ.ดร.กรรณิกา เจิมเทียนชัย

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ในปัจจุบันที่นานาประเทศให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศและนานาชาติ ตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อมและการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เป็นการท่องเที่ยวที่ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและระบบนิเวศโดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม การป้องกันและจำกัดมลพิษภาวะ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ ชุมชนและประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้โดยมีการศึกษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ และเพื่อสร้างความตระหนักปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเป็นหลัก และอาจรวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้นๆ

การพัฒนาสื่อสารคดีเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการนำสื่อสารคดีเป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และร่วมกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอันเป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

CMRU

CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 14 เลขที่ 202 ถ.โชตนา ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300
โทรศัพท์/โทรสาร 0 5388 5950 <http://www.research.cmru.ac.th>